

ΙΩΤΑΤΟΥ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΕΦΕΣΟΥ

ΜΑΡΚΟΥ ΤΟΥ ΕΥΓΕΝΙΚΟΥ

ἐπιστολή

ΠΡΟΣ ΤΙΝΑ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΝ ΓΕΩΡΓΙΟΝ ΤΟΥΝΟΜΑ

ΕΝ Τῇ ΜΕΘΩΝῃ ΣΤΑΛΕΙΣΑ.

† Ἐντιμότητε πρεσβύτερε, καὶ ἡμῖν ἐν Χριστῷ ποθεινότητε ἀδελφὲ κύριε Γεώργιε, τοῦ Θεοῦ δέομαι ὅπως ὑγιαίνοι ἡ ἀγιωσύνη σου, καὶ ἐπὶ πᾶσι καλῶς ἔχοι, οὗ τῷ ἐλέει καὶ αὐτὸς ὑγιαίνω μετρίως τῷ σώματι.

Τὴν γραφὴν σου δεξάμενος, λύπης οὐ φορητῆς ἐπληρώθην, μαθὼν ἐξ αὐτῆς ὅτι οἱ τὴν ἄζυμον καὶ νεκρὰν θυσίαν ἰουδαϊκῶς ἱεουργοῦντες, καὶ τῇ σκιᾷ τοῦ νόμου παρακαθήμενοι, τολμῶσιν ἐγκαλεῖν ἡμῖν, καὶ μέμψεσθαι περὶ τῶν ὑφ' ἡμῶν τελουμένων ἐν τῇ ἱερᾷ λειτουργίᾳ· ἀγνοοῦντες οἱ τάλανες, ἅτε ὑπὸ τοῦ τύφου τετυφλωμένοι, ὅτι πάντων τῶν ὑφ' ἡμῶν γιγνομένων ἐγγράφους τὰς ἀποδείξεις ἔχομεν, ὅτι κατὰ πάντα τοῖς ἱεροῖς διδασκάλοις ἀκολουθοῦμεν καὶ ταῖς ἀποστολικαῖς ἀνωθεν παραδόσεσι· λέγει γὰρ ὁ θεοφόρος καὶ ὁμολογητὴς Μάξιμος ἐν τῇ ἐξηγήσει τῆς ἱερᾶς λειτουργίας, ἧς ἡ ἐπιγραφὴ, «Περὶ τοῦ τίνων σύμβολα τὰ κατὰ τὴν ἀγίαν ἐκκλησίαν ἐπὶ τῆς θείας συνάξεως τελούμενα καθέστηκεν·» ἐν κεφαλαίῳ, οὗ ἡ ἐπιγραφὴ, «Τίνων εἰσὶ σύμβολα ἦτε πρώτη τῆς ἀγίας συνάξεως εἰσοδος, καὶ τὰ μετ' αὐτὴν τελούμενα,» τοιαῦτα ῥητῶς· «Τὴν μὲν πρώτην εἰς τὴν ἀγίαν ἐκκλησίαν τοῦ ἀρχιερέως κατὰ τὴν ἱερὰν σύναξιν εἰσοδόν, τῆς πρώτης τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ σαρκὸς εἰς τὸν κόσμον τοῦτον παρουσία τύπον καὶ εἰκόνα φέρειν ὁ λόγος διδάσκει, δι' ἧς τὴν δουλωθεῖσαν τῇ φθορᾷ καὶ παραθεῖσαν ὑφ' ἑαυτῆς τῷ θανάτῳ διὰ τῆς ἁμαρτίας, καὶ βασιλευσμένων τυραννικῶς ὑπὸ τοῦ διαβόλου τῶν ἀνθρώπων φύσιν ἐλευθερώσας τε, καὶ λυτρωσάμενος, πᾶσαν τὴν ὑπὲρ αὐτῆς ὀρειλὴν ὡς ὑπεύθυνος ἀπυδούς ὁ ἀνεύθυνος καὶ ἀναμάρτητος,

πάλιν πρὸς τὴν ἐξ ἀρχῆς ἐπανάγαγε τῆς βασιλείας χάριν, ἑαυτὸν λύτρον ὑπὲρ ἡμῶν δοὺς καὶ ἀντάλλαγμα, καὶ τῶν ἡμετέρων φθοροποιῶν παθημάτων τὸ ζωοποιὸν αὐτοῦ πάθος ἀντιδοὺς παιώνειον ἄκος, καὶ παντὸς τοῦ κόσμου σωτήριον· μεθ' ἣν παρουσίαν ἢ εἰς οὐρανούς αὐτοῦ καὶ τὸν ὑπερουράνιον θρόνον ἀνάβασίς τε καὶ ἀποκατάστασις συμβολικῶς τυποῦται, διὰ τῆς ἐν τῷ ἱερατείῳ τοῦ ἀρχιερέως εἰσόδου, καὶ τῆς εἰς τὸν θρόνον τὸν ἱερατικὸν ἀναβάσεως.» Ταῦτα μὲν ὁ ἅγιος περὶ τῆς πρώτης εἰσόδου φησί. Περὶ δὲ τῆς δευτέρας αὐθις τῆς καὶ μεγάλης λεγομένης, ἐν κεφαλαίῳ, οὗ ἡ ἐπιγραφή, «Τί σημαίνει ἡ τῶν ἁγίων Μυστηρίων εἰσοδος», τοιαῦτά φησιν· «Ἡ τῶν ἁγίων καὶ σεπτῶν Μυστηρίων εἰσοδος, ἀρχὴ καὶ προοίμιόν ἐστι τῆς γενησομένης ἐν οὐρανοῖς καινῆς διδασκαλίας περὶ τῆς οἰκονομίας τοῦ Θεοῦ τῆς εἰς ἡμᾶς, καὶ ἀποκάλυψις τοῦ ἐν ἀδύτοις τῆς θείας κρυφιότητος ὄντος μυστηρίου τῆς ἡμῶν σωτηρίας· οὐ γὰρ μὴ πίνωμαι, φησὶ πρὸς τοὺς ἑαυτοῦ μαθητάς ὁ Θεὸς καὶ Λόγος, ἀπάρτι ἐκ τοῦ γεννήματος τῆς ἀμπέλου ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ' ὑμῶν καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν.» Ἀκούεις ὅπως ἅγια καὶ σεπτὰ Μυστήρια καὶ πρὸ τοῦ τελειωθῆναι τὰ θεῖα δῶρα καλεῖ ὁ διδάσκαλος; καὶ εἰκότως. Βασιλεὺς γὰρ λέγεται καὶ πρὸ τοῦ στεφθῆναι ὁ βασιλεὺς, καὶ μάλιστα ὅτε πρὸς τὸ στεφθῆναι ἀπέρχεται δορυφορούμενος καὶ τιμώμενος, βασιλεὺς λέγεται, καὶ ἡ τοῦ βασιλέως εἰκὼν καὶ τιμᾶται καὶ προσκυνεῖται. Τύπον δὲ καὶ εἰκόνα λέγομεν καὶ ἡμεῖς ἀποσώζειν τὰ θεῖα δῶρα πρὸ τοῦ τελειωθῆναι τοῦ δεσποτικοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος. Ὅθεν καὶ ὁ μέγας Βασίλειος ἐν τῇ ἱερᾷ λειτουργίᾳ ἀντίτυπα ταῦτα καλεῖ· «προθέντες γὰρ,» φησὶ, «τὰ ἀντίτυπα τοῦ τιμίου σώματος καὶ αἵματος τοῦ Χριστοῦ.» Τί οὖν ποιούμεν ἄτοπον, εἰ μετὰ τιμῆς προπέμπομεν, καὶ ὑποδεχόμεθα ταῦτα τὰ ἤδη τῷ Θεῷ ἀνατεθέντα καὶ ἀφιερωθέντα, καὶ θυσία καὶ δῶρα γενόμενα, καὶ πρὸς τὸ τελειωθῆναι διὰ τῆς τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐπιφοιτήσεως προσφερόμενα; ἀλλ' οἱ διυλίζοντες τὸν κώνωπα, τὴν δὲ κάμηλον καταπίνοντες, τάχα καὶ περὶ τῶν ἁγίων εἰκόνων ἡμῖν ἐγκαλέσουσιν, ὅτι προσκυνοῦμεν αὐτάς, ἐπειδὴ μή εἰσιν αὐτὰ τὰ πρωτότυπα, ἀλλ' εἰκόνες ἐκείνων. Εἴη γὰρ ἂν καὶ τοῦτο τῆς αὐτῶν ἀπονοίας ἄξιον. Καὶ ταῦτα τίνες; οἱ πᾶσαν ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν ἀθετοῦντες, οἱ ἀνὰ μέσον ἁγίου καὶ βεβήλου μὴ διαστέλλοντες. Ποῦ γὰρ παρ' ἐκείνοις ἱερατεῖον, τὸ νῦν παρ' ἡμῖν λεγόμενον ἅγιον βῆμα; ποῦ παρ' ἐκείνοις ἱερατικὸς θρόνος, εἰς ὃν ὁ ἀρχιερεὺς ἀναβαίνει; ἀναγνώτωσαν τὰς τοῦ σεπτοῦ Μαξίμου φωνάς, καὶ ἐγκαλυψάσθωσαν· ἰδέτωσαν τίνες αὐτῷ μᾶλλον ἀκολουθοῦσι καὶ τοῖς αὐτοῦ λόγοις, ἡμεῖς, ἢ ἐκεῖνοι; Καίτοιγε ὁ φωστήρ ἐκεῖνος πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ἐπέδραμεν ὑπὲρ τῆς ἀληθείας ἀθλῶν καὶ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, καὶ τὸν πλείστον χρόνον ἐν τῇ δύσει πεποίηκεν, ἐν τε τῇ Ῥώμῃ, καὶ τῇ Ἀφρικῇ, καὶ οὐκ ἂν ὅλως εἶπεν οὐδέν, ὃ

μη δὲ διὰ πάσης ἐκράτει τῆς ἐκκλησίας, καὶ τῶν χριστιανῶν ἀπάντων. Ἄλλ' οἱ παραχαράκται καὶ καινοτόμοι τῆς πίστεως, οὗτοι καὶ τὰ ἐκκλησιαστικά ἔθνη διέφθειραν, καὶ ἐνήλλαξαν· καὶ θαυμαστὸν οὐδέν, ὅπου γε καὶ τὴν φύσιν αὐτὴν παρεχάραξαν, ἀντὶ ἀνδρῶν, γυναῖκες φαινόμενοι, καὶ τὸν τίμιον κόσμον τῆς ἀνδρώας μορφῆς ἀφαιροῦντες. Ὅθεν καὶ ἐν τῷ ἱερουργεῖν γυναῖκας συμπαρισταμένας ἔχουσιν, ἐπεὶ καὶ αὐτοὶ γυναῖξιν εἰκόμασι, καὶ τοὺς πλείονας τῶν λαϊκῶν ὅτε βούλονται καθημένους, καὶ αὐτὸ τὸ μυστικὸν ποτήριον ἀποπλύνοντες μετὰ τὴν μετάληψιν ἐπ' ἐδάφους ἐκχέουσι, καὶ ἐπὶ τῆς τραπέζης αὐτῶν ὅτε βούλονται πατεῖν οὐ πεφρίκασι. Τοσοῦτον οἶδασι τιμᾶν τὰ ἑαυτῶν ἅγια, εἴτα καὶ ἡμῖν ἐγκαλοῦσι· φεῦ τῆς ἀνοίας! φεῦ τῆς τυφλώσεως! Ἐχεις ἱκανῶς ἐκ τῶν εἰρημένων ὑπὸ τοῦ σοφοῦ τὰ θεῖα Μαξίμου, ὅτι ἡ μὲν πρώτη εἴσοδος, τὴν πρώτην διὰ σαρκὸς παρουσίαν εἰς τὸν κόσμον τοῦ Δεσπότης δηλοῖ. Διὸ καὶ πρὸ αὐτῆς μὲν τὰ προφητικά ἄγματα ἄδονται, μετ' αὐτὴν δὲ τὰ ἀποστολικά καὶ εὐαγγελικά λόγια ἀναγινώσκονται. Ἡ δὲ δευτέρα εἴσοδος καὶ μεγάλη, τὴν δευτέραν τοῦ Κυρίου παρουσίαν τυποῖ, καθ' ἣν ἐνταῦθα πάλιν μετὰ θόξης παραγεγνημένος ἐπὶ τῷ κρῖναι ζῶντας καὶ νεκροὺς, τοὺς ἀξίους μεθ' ἑαυτοῦ συμπαρλαβὼν εἰς τὸν ὑπερουράνιον χῶρον, ἐκεῖ μεθ' αὐτῶν ἔσται διηνεκῶς, ἀποκαλύπτων τούτοις τὰ τελεώτερα καὶ θεϊότερα, κατὰ τὸ φάσκον ῥητὸν, ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ' ὑμῶν καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ. Εἶποι δ' ἂν τις καὶ ἕτερον λόγον, ὅτι περ ἡ μεγάλη εἴσοδος τὴν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν κηδεῖαν ὑποτυποῖ, καθ' ἣν νεκρὸς ὑπὸ Ἰωσήφ, καὶ Νικοδήμου πρὸς τὸν τάφον φερόμενος μετὰ μικρὸν ἐξανέστη, καὶ τὸν κόσμον ἅπαντα πρὸς τὴν ἑαυτοῦ γνῶσιν ἐπέστρεψεν. Οὕτω καὶ ἐνταῦθα φερόμενος ὁ ἱερὸς ἄρτος ἀτελής ἔτι καὶ οἶον νεκρὸς, μετὰ μικρὸν τῇ τοῦ ζωοποιοῦ Πνεύματος ἐνεργείᾳ ζωοῦται, καὶ πρὸς αὐτὸ τὸ ζωοποιὸν σῶμα, καὶ αἷμα μετασκευάζεται. Ταῦτά σοι ἐκ πολλῶν ὀλίγα πρὸς ἀνατροπὴν τῆς ἐκείνων ἀναισχυντίας ἔγραψα.